

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJECYZŐK EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DÍJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyedévre 2 kor. Papok, tanítók és községi előjárónak egész évre 6 kor., a tanító-egylet tagjának, községi és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felolvas szerkesztő és kiadótulajdonos
B E T E G H P Á L.

Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért 1 özlötnek. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyitóléte sora 1 kor. Hirdetés és nyitóléte díja előre fizetendő. — Hirdetéseket a lap részére elfogad minden hirdetői iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvnyomdája és könyvkötészete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. Kéziratok nem adtnak vissza.

Elsikkasztott pénzek.

Annyira jutottunk, hogy alig képzelhetünk magunknak napilapot, a melyben sikkasztásról említés ne tétetnek.

Legfeljebb az illető sikkasztót vádoljuk gaztetteért s azután hamarosan napirendre térünk az olvasott hír fölött.

Pedig a sikkasztások elharapódzása hivatva volna, hogy kissé közelebbről vegyük szemügyre.

A pénztáros — bizva az ellenőrzés felületességében — sokszor ötvizedeken át sáfárkodhatik hűtlenül a reabizott pénzekkel. Ötvizedeken át használhatja fel a tolvaj módon szerzett pénzt uri passzióira és dorbézolásaira, míg utól nem éri a nemezis.

Joggal vádolják a háziasszonyt könnyelműséggel, ha eselédjeire nem ügyel és így lehetővé teszi, hogy »rosz fát tegyenek a tüzre«; mennyivel inkább érheti szemrehányás azt a főnököt, vagy — intézetnél — a felügyelő bizottság tagjait, a kik az óriási összegeket kezelő hivatalnokokat nem ellenőrzik kellően? A közvéleménynek e mellett bizonyos elégtételt szolgál, hogy ezek a főnökök és felügyelő-bizottsági tagok legalább vagyonukban szenvednek kárt. Pénzbeli veszteség azonban a legcsekélyebb büntetés, a mely a sikkasztásoknak e közvetett okozói érheti.

Ha eszünkbe jutna a bünösöket védelmezni, a lanyha ellenőrzésen kívül még más körülményt hozhatnánk föl mentességükül: társadalmunknak mindinkább terjedő materializmusát.

Nem beszélünk hivatalnokaink csekély fizetéséről, — egy gazdag bank vagy egy nagy cég pénztárosa elég jól van fizetve — hanem a társadalomnak arról a folyvást terjedő felfogásáról, hogy csak az juthat érvényre, a ki pazar életmódot folytat, sok pénzt dob ki és mindenütt a gavallér szerepét játsza. Csak hölgyeink toilette-fényüzéseire s azokra az »apró figyelmességek«-re kellene utalnunk, a mely-

ket ma inkább, mint valaha megkövetel a társadalom azoktól, a kik »szerepet« akarnak betölteni. Csak emlékeztetne kellene hoznunk, hogy minden társadalmi összefüggésnél a durva materialisztikus és drága élvezetek kiszorítják a szellemeket és hogy csak azt a házat tartja a tömeg »finom«-nak, a melyben nagyban tékoznak.

Senki sem akar a vele egyenrangúak és ama társadalmi osztály mögött maradni, a melyben mozog és ha ebben a társadalmi osztályban csak a tehetős szerezhethet magának tekintélyt, úgy a könnyelmű férfi, a kinek nincs saját vagyona, onnan veszi a pénzt, a hol épen találja; rövidebb vagy hosszabb idő után erre épp olyan feltétlenül bekövetkezik a katasztrófa, mint a nagy dorbélyozás után a »katzenjammer«. Az élkorrupciónak milyen borzalmas mélységét mutatja az a tény, hogy a házigazda előkelő társaságában szívesen látott vendégek voltunk, daczára, hogy sejtettük, hogy fényüzése nem der tiszta forrásból és csak »gavallérsága« miatt nem éreztettük vele bizalmatlanságunkat. Nem tesz ez épen annyit, mint proklamálni, hogy a vagyon eredetére nem fektetünk súlyt és elegendő pénzt szórni, hogy tekintélyhez lehessen jutni?

Nem, ez nem lehet helyes. Az embernek társadalmi megbecsülése ne függjön attól, hogy mennyi pénzt ad ki, hanem attól, mit jelent ő személyesen. A szellemi javakat, művészetet és tudományt teljes értékükben kell méltányolni és akkor semmiféle üresfejű ember nem fogja megkísérelni, hogy pazarlással tekintélyt szerezzen magának.

A bujaság, azaz a durva, szellem nélküli érzékiesség nemzeti bününk és innen ered, hogy napról-napra sikkasztásról adnak hírt a lapok. Ilyen hírek olvasásánál nem áll jogunkban farizeus módra elforgatni a szemünket és az emberek romlottságán megütközni, hanem a mellünkre kell ütni és felkiáltani: »Mea culpa, mea maxima culpa!« A mi bününk ez, egészen a mi bününk.

A népnevelés apostolai.

Mottó: Csak előre!

Felnőttek oktatása.

Tek. szerkesztő ur!

Ismerve azon tényt, hogy falusi népünk legnagyobb része megfelelő tanácsadók, vezetők nélkül mennyire magára van hagyva, szellemi árva-ágra kárthatva, az irás, olvasás- és számoláiban való gyakorlatlansága miatt nemcsak hogy előbbre haladni nem tud, de a reá nézve legfontosabb törvényekben való járatlansága miatt, még sok kellemetlenségnek, zaklatásnak és sokszor büntetésnek is van kitéve: időszerteinek látom, hogy ezen fenn jelzett tárgyról a felnőttek oktatásáról, csekély tehetségem szerint egyet-mást elmondjak.

A nép nevelése, oktatása megkezdődik nyilvánosan az óvodában, folytatódik a mindennapi iskolában és befejezést nyer az ismételő, illetve a gazdasági ismételő iskolában. A törvény így rendeli. De hivatásunkkal járó kötelességünk azt kívánja, hogy nyersen az befejezést a sárnál. Igen, mert hiszen a nép nevelőinek, oktatóinak: a néptanítóknak, a papoknak, jegyzőknek elhivatásuk nem csupán az, hogy hivatali teendőiket a törvény betűi értelmében hűven teljesítsék, hanem az is, sőt legfőbb képen az, hogy a népnek mindenben és mindig, jó és balsorsában, bu- és örömapjaiban jóakaró barátai, tanácsadói, oktatói legyenek.

Fogjon e három ember kezét, ölelje magához azt a népet, a melynek ugyszólvá szeméfenye, mindene ez a triumvirátus. Ők kell hogy bizalommal, szeretettel megnyerjék a népre nézve nagyfontosságú ügynek, a felnőttek oktatásügyének a község minden rendű és rangú lakóját. Vegyük hát szívünkre, tegyük komoly megfontolás tárgyává ezt a dolgot, hiszen jól tudjuk, hogy a néppel való gyakoribb bizalmas érintkezésünk bizalmat, szeretetünk szeretetet szül s hol a népet előljáróival, vezetőivel a szeretet láncza kapcsolja össze, ott minden ügy virágzik, egyetértés, béke és jó irányú szorgalmas munkásság honol s a hol ezek meg vannak, ott mindenben megelégedés van.

Indítsuk meg a felnőttek oktatását e vármegyében minden községében, hitem s teljes meggyőződésemmel, hogy szavunk nem lesz pusztába kiáltó szó, fáradságunk nem lesz kárba vesztett fáradság, mert a nép örömmel fogja ezt a dolgot venni s készséggel szegődik oda, hol az ő javára kívánnak munkálni. Ennek üdvös oldaláról és szükségességéről a tapasztalás győzt meg, mivel előbbi állomásom helyén Agyagfalván a felnőttek oktatását megindítottam s alig egy hónapi örömteljes munkálkodás után volt alkalmam meggyő-

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCZAJA.

Az álarcos-bál.

— Irta: Fülöp Sz. Lajos. —

(A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája.)

— Még mindig bolondságokon jár az eszed, Sándor? Vigyázz, mert addig jár a korsó a kutra, míg eltörlik!

— Ej, nefájjon nekem az én fejem, pajtás! Egy szó, mint száz: ma elmegyünk az álarcosbálba.

A kávéházi pikkoló után ezzel a kijelentéssel bucsuzott el Ormi Sándor Szegi Dénestől.

Ormi hazafelé tartva, vidám merengéssel jártatta esztét újabb asszonyi kalandokon. A világ nem kevésbé bámult azon, hogyan szélesapokodhatik ez az ember olyan szép és ádottlelkű asszony mellett, mint Ormi Sándorné.

— Asszony! — szólította meg vacsora közben nejét Ormi, ma este gyűlést tartunk a kaszinóban. A küszöbön levő tiszt-ujítások tárgyában tanácskozzunk. Bocsáss meg tehát, lelkem, ha a közügy érdeke újra elkényszerít tőled.

— Ej Sándor, Sándor! hogy neki adtad magadot annak a »közügynek«. Szándékosan ellen nem szólok, de jegyezd meg, hogy aki az otthonát elhanyagolja, a közéletnek sem fog megfelelni azzal, amivel tartozik. Ormi nem sokára hozzá kezdett az öltözködéshez és csakhamar elment hazulról.

— Megállj kópé! — gondolta magában Orminé, rajta csipelek. Valahára részánom magamat a gyökeres kurára. Ugy értesültem édes férjecském, hogy az álarcos-báloknak egyik sonfordáló lovagja szoktál lenni. Ma épen álarcos-bál lesz. Semmi kétség, hogy ott találkozunk.

Erre a szobaleány után csöngetett.

— Jólán! siessen, a »Menyasszony« divatbolból rendeljen számomra két elegáns dominót. Ma fél tíz órákor ketten álarcos-bálba megyünk.

Jólán nagyot nézett, de mint a viszonyokat ismerő benfentes csakhamar tisztában volt, hogy itt férj-nyomozás lesz.

A tünderfényben uszó illatos terméket élénk színezetű, csillogó jelmezeket vidám zaja tölti be. Az értékes jelmezeket meglátszik, hogy itt a takarékoság nem volt tanácsadó. A könnyű ruhákba rejtett jók-dvü, vihógó alakok mind sürűben lepték el a helyeket. Hamiskás mozdulatokkal bókólnak egymásnak s kezdik meg diadalmas hadjáratukat. Nyomaikba szédül még az is, a kibe a lélek csak hálai jár...

Ormi Sándor és Szegi Dénes egyik sarokban elhelyezkedve, legeltetik szemüket a csábító szíréneken.

Most két — XIV. Lajos-kori stílusú, jelmezes — alak lép a terembe. Minden szem az igazó női idomok kecses mozdulatain csüng. A férfiakat büvölet szállja meg.

— No pajtás! — szólott Ormi Szegihez, fel a hadjáratra! Győzelem vagy halál! Én azt a magasabb alakot ostromlom. A másik a tied.

— Kit álmaimban oly sokszor kereslek, valahára megtalálalak, te drága maszk! — kezdte a beszélgetést Ormi.

— Hiszem is, nem is! — felelt hetykén a Dominó.

— Kész vagyok kétséget kizáró módon bizonyítani, hogy epedek utánad.

— És mit szólna az ön felesége egy ilyen szerelemhez?

Ormi nagyot nyelt erre a kérdésre. Látható bosszankodással akart kitérni a kérdés elől.

— Mikor a feleség kevésbé biztosítja a férj boldogságát — felelt heves érzellem hangján, akkor nem marad más hátra, mint azt keresni. Ezt teszem én is, mikor bírásdórt esenglek.

— Az ilyen ömlengés szép, édes barátom, de hát bizonyítékot várunk.

— Fogadd ezt szerelmem zálogául. Ormi a maszk kezébe csuszította az újjáról levont gyémántgyűrűt. Bármí áldozatra kész vagyok, csak engedd meg, szép ismeretlen, hogy e terméken túl is kísérelőd lehessenek.

— Csitt! Tudja uram, hogy én azzal a másik Dominóval jöttem, a kinek az ön barátja az övéhez hasonló buzgósággal látszik udvarolni. Annyit azou-

ban megigérek, hogy holnap ebéd után három és négy óra között találkozhatunk a Szerecsen-kávéházban.

Ormi a mai nap eredményeül nem ezt várta, de bele nyugodott, nehogy ezt a sikert is kockáztassa.

— Még egyet, uram! Nem szabad önének most bennünket elkísérni. Fontos okaim vannak erre. Istent önnel!

Erre intett társának és a két szép Dominó eltűnt.

Másnap Ormi szokatlanul éhes volt. Mindegyre sürgette az ebédet. Vajójában pedig az ebéd utáni találka égte a lába talpát.

Felesége nyugodtan végezte dolgait. Egyszerre megfogta a türelmetlenkedő férj kezét és a mellékszobába vezette.

— Ormi uram! Én ezennel felmentem a találka alul. Tudja meg, én voltam az a Dominó, akinek ezt a gyűrűt szerelme zálogául ajándékozta. Azt a tételt tetszett felállítani: »Mikor a feleség kevésbé biztosítja a férj boldogságát, ennek nem marad más hátra, mint azt keresni«. Ezt a jelen körülmények közt fogadom. Nekem okom volna a magam szempontjából ilyen elvet hangoztatni, de női becsületem és gyermekeink boldogsága kötelességeket rónak vállaimra. Ezekből kifolyólag a női lélek legfenségesebb erejével: a megbocsátó szeretettel fegyverezem le. A megtérő bűnöst keblemhez szorítom...

Ormi megemissülve állott felesége előtt. Csak most látta ezt a nagy kincsét, mit ebben a széplelkű asszonyban birt.

— Bocsáss meg, édes jó feleségem! — kiáltott föl megszeppenülve. Legszenvedőbb törekvésem ezentul, hogy méltóvá lehessen szerelmedre. Te megmutattad: A nőt szíve teszi nagygyá. Ebben van ereje és fensége...

E jelenet után hetek, hónapok multak el. A világ kíváncsian tudakolta Ormi Sándor megváltozásának okát, mely abban az ígértben állott, hogy jó férj lesz, kinek nem szabad álarcosbálba menni.

zödést szerezni, mily megbecsülhetetlen kincset szolgáltatunk népünknek, ha az írás-, olvasás- és számolásban őket gyakoroljuk, gazdaságtani és alkotmánytani ismereteiket gyarapítjuk s a népet közelebből érdeklőtörvények, mint pl. a mezőrendőri, anyakönyvi és munkástörvény főbb jelenségeivel megismertetjük.

Repetitio est mater studiorum (az ismétlés a tudományok anyja) — mondja a közmondás s a tapasztalás bizonyítja. Bármennyire tudott is valaki valamit az iskolában, ha nem ismételi, nem gyakorolja magát a tanultakban, mindent elfelejt s tudásának legfeljebb csak emlékezete marad meg. Hogy pedig ne csak a pusztá emlékezetet maradjon, a hosszú téli estéken hetenként legalább egyszer-kétszer tartunk meg a felnőtt iskoláját, hol egybéképen az emittettek kivül sok hasznos dolog megbeszélgetése, megvitatása is szönyegre kerülhet.

Ez legyen — s nézetem szerint ez is — az alapja, kiinduló pontja minden más egyletnek. Itt hivatunk el a jó magot a szövetkezetek, egyesületek felállítására és felvirágoztatására, mert akkor meg lesz a minden oldalú érdeklődés, a rokonszenv s ki lesz zárva a sok szor tapasztalt irigység, rossz akarat ezek iránt.

Hol is nyílnék jobb alkalmunk népünk figyelmét, érdeklődését, a kisebb vagy nagyobb haszonnal üzött mellékfoglalkozásokra, pl. a háziipari ágakra irányítani, felkelteni, hol és mikor adhatnának jobban tanácsot az intenzívebb gazdálkodásra, gyümölcstermesztésükre kellő felkarolásra, mint épen a felnőtt iskolájában?

A felsőtek iskolájának felállítása legyen tehát társadalmi tevékenységünknek gócpontja, mely ha egyszer gyökeret verhet, biztosak lehetünk, hogy népünket minden szép és hasznos iránt fogékonyabbá, érdeklődőbbé tettük s az epedve várt különféle ismeretek nyújtásával, vagyonosodásának talpkövét is megszilárdítottuk.

Midőn e néhány sort papírra vettem, nem mulasztatom el, hogy e nemes székely vármegye minden községének lakóit fel ne hívjam, meg ne kérjem, hogy ezen ügy körül saját jól felfogott érdekükben csoportosuljanak; nem mulasztatom el, hogy e vármegye tekintélyes papi, tanítói és jegyzői karának, mint a nép nagy zöme vezetőinek ezen eszme megvalósítását jóindulatába, meleg pártfogásába ne ajánljam.

Végül pedig hiszem, hogy az igen tisztelt szerkesztő ur, mint eddig, úgy ezután is szívesen veszen minden ilyen s ehhez hasonló kulturális mozgalmat pártfogásába, annyival is inkább, mert az eszmét, a kérdést ő vetette fel a »Székely-Udvarhely« mult évi 50-ik számában, midőn azt kérde: »hát a többi községek mivel foglalkoznak?»

Gyermes Mihály.

Tekintetes szerkesztő ur!

Hogy a Nyikó vidékén élünk és munkálkodunk, kérem tudomásul venni. Szolgáljon biznyságul ezen állításomra nézve az alább felsorolt ténykedésünk.

Folyó hó 2-án d. e. 11 órára a szentmihályi iskolában a régen pedzett »Közszéki tejszövetkezet« létesítése tárgyában egy értekezletet hívtam össze s mondhatom — igénytelen szavamnak nem remélt eredménye volt. Jelen voltunk összesen 84-en a szomszéd községek ügybuzgó, értelmes lakóival együtt.

Nagy szerencsében részesültem, mikor ez eszme kivételére oly gazdatekintélyt megnyertem, mint Pálffy Dénes ur, ki az értekezleten megjelenve, lelkesítő, buzdító beszédével, a gyakorlati életben nagy szót tevő tanácsával, meleg pártfogásával a gazdaközönség előtt mint világitó fátyla állt és világitott. Györfi Ferencz tisztelendő ur szintén szép beszéd kíséretében ajánlotta a társulást a megjelenteknek. Ügybuzgó szomszéd kartársaim mint erős támazok álltak és állnak mellettem az eszme megtévesztése érdekében.

És mi kérem megalakultunk, nincs más egyéb hátra, mint várjuk a czégyjegyzést, hogy felvegyük »A szentmihályi első székely tejszövetkezet« határadatát. — Csak nem fájult el még a székely vér! Haladunk a korrall, haladni akarunk, haladnunk kell!!

Benczéd, 1899. jan. 3.

Gyarmathy Dénes,
tanító.

TANÜGY.

Kanyaró Brók Mihály.

(1855—1899.)

Nemes Udvarhelymegye érdemes közönségét bizonyára érdekelné fogják e sorok, melyek arra hivatnak, hogy a tanügy terén magát tisztességes magaslata kivívott egy kiváló szülöttének érdemét taglalják. — Brók Mihály az udvarhelymegyei Derzs községében született tisztességes polgári szülőktől. S hogy onnan kora gyermekében Tordára jött tanulni: annak egy ritka véletlen az indoka. Ugy történt, hogy Szigethi-Osehi Sándor tordai polgármesternek egyszer az öllöt eszébe, hogy volt neki réges-régen, kis gyerek korában egy jó-ságos jó tanítója (praeceptor), ki derzsi születésű volt e. Kanyaró nevet viselt s ki vele édes atyai szeretettel bírt, hűségesen oktatta, nevelte, de korán elhalván, iránta éhélj nem volt módja leróni. Ez az ur azt írta a 60-os évek felé a derzsi unitárius esp. res. Incefi József urnak, hogy a fentiekből kifolyólag halála lerohatása tekintetéből küldene ki Tordára a Kanyaró családtól egy fiút, kit ő saját költségén véges végig taníttatni óhajtana. Így lett kiküldve Brók Mihály Tordára tanoncznak, ki aztán a Kanyaró névnek megfelelőleg édes anyja Kanyaró Julianna után — hogy ez a jölvő uraságnak is tetszedjék — a Kanyaró előnevet vette fel s lett Kanyaró Mihály, nem is igen említve neve előtt a »Brók«-ot. Szigethi ur be is váltotta ígéretét és Kanyaró Mihályt taníttatta és neveltette saját költségén mindaz ideig, míg a tanító képeztét Kolozsvárt jó sikerrel elvégezte és állást is nyert. Első állomása a kolozsmegyei Mocs városában volt, honnan csakhamar a tordaaaranyosmegyei Maros-Ludasra lett áthelyezve, hol már kiváló tanügyi munkássága által nemcsak jó hírnevet szerzett magának, de a tanítók legkiválóbbjává küzdötte fel magát.

Innen Várfalvára távozott s ez előtt 6 évvel — a mire annyira ásitozott — Tordán az utjórdaerzsi állami népes elemi iskolánál nyert alkalmazást. Hol aztán egész tere nyílt szellemi röpködh-tésnek. Több ízben volt a körli tantestületnek elnöke és a megyei tanítótestületnek elnöke, választmányi tagja s szakavatott felolvasásai, vitatetelek, érdemes indítványai megtermelék számára azon elismerést és méltánylást, hogy valahányszor fontosabb és lényegesebb természetű tanügyi mozgalmak adtak előmagokat: mindannyiszor az első eljének a Kanyaró Mihály szakavatott véleményének a megnyilatkozását várta az egész megyei tanítói kar. És ő várákosoknak mindig hűséggel, igazán megfelelt. Számos tanügyi cikkkje jelent meg a »Nep-anitók Lapja«-ban, »Család és Iskola«-ban s társadalmi irányú cikkei a tordai »Aranyosvidék«-ben s számos hazai hirlapokban. Nemesak a tanügy terén, de a társadalomban is jelentékeny szerepű volt, jeseben a tordai zeneegyletnél mint titkárnak hervadhatatlan érdemei vannak. A márczius 15-iki országos ünnepélyek alkalmával szónoklatával, majd szavallatával szerzett babérok. Egyszóval ember, igazi lelkes ember volt minden nemes ambícióval felruházva. Tanítványai gyermeki szeretettel csingtek rajta s hire volt hogy Kanyarónak nincs rossz tanítványa, mert azok mindenike tud is, jól is viseli magát. Kartársai viszont barátsággal viseltettek irányában s egyetlenegy ellensége nem volt. De Torda város összes lakói is, nagyok és kicsik általános tisztelettel, becsüléssel vették körül s mint a keblü unitárius egyház tanácsosa, e téren is közhassznu szolgálatot teljesített egyházában. És ez a sokoldalú, ernyedetlen munkása a hazának, kitől még sokat várhatott volna nemesak Torda és a vármegye, hanem az ország tanügye is, ki minden jó irányú társadalmi mozgalmaknál mint rendíthetetlen harcos mindig helyet kívánt magának a cselekvés terén, kit mindenki szeretett, tisztelt és becsült: ez az élet derekán, férfi kora legerőteljesebb állapotában, kimerülve az éjnapj fáradhatatlan szellemi munkálkodásban, eze őt 4 hónappal kezdett eszébe zavart lenni s még ily zavaros állapotban is november 1-én, halottak napján oly gyönyörű verset írt az »Aranyosvidék«-ben, hogy bármely hason alkalmi versekkel bátran versenyezhetnék. E rettentő betegség mind jobban-jobbán zavarába kerítte s ezt a (testben athléta természetű igaz embert 3 hónap alatt annyira tönkre silányította, hogy alig lehetett ráismerni s fájo szívvel sóhajtott minden ismerős kebel, vajha már vége lenne reá nézve e rettentő állapotnak. És vége is lett mert a halál anyala mu t hó 25-én megváltotta irtózatoss kinjaitól a nagyszobeni tébolydában, a hol 2 hónapot sínylődött. Áldott jó lelkü neje kihült tetemeit Tordára szállíttatta s itt temették el az egész város mély részébe, kartársai s kiválólag kised tanítványai omlo könyei között. Gyászba borult özvegye és 12 éves kis fia vesztették el benne mindennüket. Áldott legyen emléke!!!

Nagy Miklós,

tanár.

A székelykereszturi tanítói fiókkör február hó 8-án délelőtt 9 órakor Székely-Kereszturon az állami iskola helyiségében tartja meg ez évi első gyűlését, melyre a tagok valamint az érdeklődő tanügybarátok ezennel meghívattak. Targysorozat: Elnöki megnyitó. Tanítás: A természetantól tanít Viola Miklós. Vitarétel: Az iskolai kert és annak értékesítése; előadó Nagy Ferencz. Könyvismertetés: Benedek E. és Földes G.: a gazdasági ismétlő iskolák számára írt olvasókönyvet ismerteti Darkó Lajos. Szavall Szász Ferencz. Elnöki elterjesztés és ezzel kapcsolatban részleges tisztujrás. A kiválóbb fontosságn tanügyi eseményekről vázlatosan referál Belle László. Indítványok: a jövő ősle helyének megállapítása, a jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság kiküldése. Székely-Keresztur, 1899. jan. 28. Az elnökség.

Irodalom.

Előfizetési felhívás

A »Nagy-Küküllő« című, Nagy-Küküllővármegye közgazdasági, közművelődési és társadalmi érdekeit képviselő vegyes tartalmu hetli lapra.

Tekintettel arra, hogy Nagy-Küküllővármegyében ez idő szerint nincs egy a magyar állam hivatalos nyelvén megjelenő hirlap; tekintettel továbbá arra, hogy e vármegyében tett körutaim alkalmával szerzett megfigyeléseim meggyőztek arról, hogy egy ily hirlapnak létesítésére itt szükség van, komoly megfontolás után elhatároztam, egy a magyar állam hivatalos nyelvén megjelenő hirlapnak szerkesztését.

A »Nagy-Küküllő« című minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben megjelenő hirlap első sorban szolgálja kívánja Nagy-Küküllővármegye közgazdasági, közművelődési és társadalmi érdekeit: tárgyilagosan, minden személyi, felekezeti, nemzeti és politikai kérdések kizárásával.

Főczélom lesz e hirlap keretében minden kérdést tisztán a közügy érdekében tárgyalni, úgy, hogy abban a magyar állameszme és hazafias érzés is ápolása mellett e vármegyében lakó minden felekezeti és nyelvű polgártársaink meggyőződést merítsenek arra nézve, hogy az egyetértő munka által nemesak e vármegye jólétét, hanem közös magyar Hazánk felvirágoztatását is bár egy parányi erővel előbbrevinni egyik elvitatathatlan törekvésünk.

Törekedni fogok vármegyénk közállapotainak elfogulatlan, igazságos ismerettségével, gazdag történetéből merített képekkel, lakosai életmódjának, szokásainak leírásával a »Nagy Küküllő« élébe tü-ött célt megközelíteni, elérni.

E törekvésem támogatására szerencsés voltam főmunkatársakul Gyöngyössy István segesvári állami polgári leányiskolai igazgató és Csulak Lajos segesvári állami elemi iskolai tanító urakat megvenni, kiknek a hirlap-irodalom terén ismert eddigi működésük teljes biztosíték arra, hogy a »Nagy-Küküllő« czéljának elérésében önzeten és fáradságot nem ismerő buzgóságukkal közreműködni fognak.

A »Nagy-Küküllő« kiadására Betegh Pál székelyudvarhelyi nyomdatulajdonos volt szíves vállalkozni,

ki nem riadva vissza a netán hozandó anyagi áldozatoktól sem, hazafias lelkesedéstől áthatottan, fogja lapunkat egyelőre Székely-Udvarhelyen nyomtatni.

E hazafias céltól vezéreltetve indítjuk meg folyó évi márczius hó 5-én a »Nagy-Küküllő« című hirlapot, kérve a nagyérdemű közönség erkölcsi és anyagi támogatását, mert csakis ezeknek bírása esetén felelhetünk meg ama nagy feladatnak, melyet fenti sorainkban körvonalozni szerencsések voltunk.

Készek vagyunk erőt, időt áldozni abban a reményben, hogy a rendelkezésünk alatt álló eszközökkel vármegyénk anyagi és szellemi felvirágzását mozdítjuk elő a legészintébb jóindulattal.

Segesvárt, 1899. február hó 1-én.

Dancs Bertalan,

kir. tanfelügyelő,

a »Nagy-Küküllő« felelős szerkesztője.

Előfizetési díjak:

Egész évre 8 korona.

Fél évre 4 korona.

Negyed évre 2 korona.

Az előfizetési pénzek legészintébb postautalványon a »Nagy-Küküllő« kiadóhivatalához czim-zve, lehetőleg f. évi február hó végéig, hogy a nyomtatandó példányokról idejekorán gondoskodni lehessen, egyelőre Székely-Udvarhelyre küldendők. — Gyűjtőknek minden 10 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgál a kiadóhivatal.

Betegh Pál,

a »Nagy-Küküllő« kiadóhivataljánosa.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Előléptések.** Mult számunkban értesítettük olvasóinkat Perczel Dezső belügyi m. kir. miniszter humanus és igazságos gondolkodásáról, melylyel vármegyénk tisztviselőinek fizetését felemelte s így igen sok családnak nyugodtabb életet biztosított. Most Daniel báró kereskedelemügyi m. kir. miniszter hasonló örömben részesítte a helybeli all. kö- és agyagipari szakiskola derék tanarait, élükön Hargita Nandor igazgatóval, kit a VIII. fizetési osztály 3. fokozatából a 2 ikba léptetett elő. Az intezet rendes tanárai 100—100 forinttal, Kóbori Ferencz művezető 100 frrtal, Halbich Jakab segéd-művezető 80 frrtal és Likmán Ignác iskolaszolgá 50 frrtal lépett elő.

— **Szineszet.** Közelebből lesz színházunk. Baranyai színházgatónak, ki előnyösen ismert, jeles tagokból álló tarsulattal és saját zenekarral rendelkezik, a tanács e hó 20 ikától kezdve engedélyt adott. A tarsulat titkára közelebből városunkba érkezik.

— **Az első előfizető.** A felhívások egyrésze még czimezetlen volt, midőn a márczius 5-én megjelenő »Nagy-Küküllő« első előfizetője Petőfinek, a szabad sajtó első munkásának hősies halála helyéről: Fehéregyházáról megerkezett. Ha meg nem neveznök, úgy is eltalálnak olvasóink, hogy a hazafias gondolkodás és példaadásban Fehéregyházán első más nem lehet, mint Haller Louise grófnő, ki halhatatlan Petőfiünk emlékének fenntartója és őseitől örökölt nemes, áldozatkész hive s partfogója a kulturális törekvéseknek. Midőn, mint a »Nagy-Küküllő« első előfizetőjét van szerencsénk üdvözölni, egyuttal reménységgel biztat a jövő, hogy a »Nagy-Küküllő« megalapítói helyes uton járnak s felhívjuk ez alapon is olvasóink figyelmét a lapunk mai számanak »Irodalom« cz. rovatában levő előfizetési felhívásra, melyben a lap megindítására vonatkozó intenciók nagyrészen megtalálhatók.

— **A helybeli rom kath. elemi leányiskola farsangvégi szokásos gyermek-szini-előadását e hó 12-én az intézet nagytermében ez évben is megtartja. Az allandóan nagy látogatottságnak örvendő szini-előadást főlölegetnek tartjuk ajánlatni, hiszen a gyermekek kedves és okos szerepléseit mindenki szereti s ki csak teheti és jó előre jegyet válthat, mind ott lesz. Ez alkalommal »A rózsza csoda« 1 felv. szimű, »A büvös tü kör« 2 felv. vigjáték és »A husagnak bün hódnie kell« cz. 3 felvonásos szinjátek kerül bemutatásra. Kezdeté d. u. 5 órakor lesz s jegyeket lapunk kiadóhivatalában lehet váltani.**

— **Személyi hir.** Kathonay Domokos kir. anyakönyvi felügyelő az új anyakönyvvezetők kinevezése alkalmából vármegyénkbe utazott s mint értesülünk — egyes helyeken hivatalos vizsgálatokat is tart.

— **Kinvezés.** A pénzügyi m. kir. miniszter Major Ferencz székelykereszturi jara-i irnokot a segesvári kir. pénzügyigazgatóság melle rendelt számvevő-éghz segélyljas számgyakornoknak nevezte ki.

— **Egy kis calamitas** esett a városahán Sz. J. pénztári ellenőr és h. penztárnok — régi szokásának hódolva — egyik »bus perczében« állásáról lemondott. A polgármester nem követve a »regi jószokásokat« s elfogadta a lemondást és a képviselélet alkalmas helyettes kijelölése végett e hó 1 ére össze is hivta. Sz. J. most is követve a »regi szokást«, kértést adott be, hogy lemondását ne fogadják el. A képviselőtestület — jámbor családapákból állván — azon jó reményben, hogy az ellenőr urnak lemondása több alkalommal nem ismétlődik — a különben alkalmas tisztviselőt állásába visszahelyezte.

— **Az udvarhelyi főszoigabirói járásban** az idei fősorozás márczius 2., 3., 4., 6. és 7. napján fog megtartani. Sorozásra állanak az 1876, 1877 és 1878 évben született ifjak, és pedig márczius 2-án: Korond nagyközég, a pálfalvi és farkaslaki jegyzői körök, Márczius 3-án: Zetelaka nagyközég, a fenyei és szt.-tamási jegyzői körök. Márczius 4-én: Oroszhegy nagyközég, a szt.-királyi, farezadi és f.-bollogasszonyfalvi jegyzői körök. Márczius 6-án: a parajdi és alsó-sófalvi jegyzői körök. Márczius 7-én: az oláhfalvi, bögözi és vagási jegyzői körök legénysége.

— **Tanári eskü.** Gáspár István helybeli rom. kath. főgymn. tanár a rendes tanári oklevelet megszerzvé, mult héten tette le a tanári esküt.

Meghívó.

Az Oláhfalvi és homoródméti takarékpénztár részvénytársaság 1899. február 22-én d. u. 2 óráig kezdődőleg az intézet helyiségében fogja megtartani

VII. évi rendes közgyűlést.

Tárgysorozat:

1. Igazgatósági jelentés, zárszámadás beteszése és tárgyalása.
2. Felügyelő bizottság jelentése.
3. A felmentvény megadása iránti határozat.
4. Az igazgatósági tagok felének kisorsolása s azok helyébe választás.
5. Pénztárnok és könyvelő fizetésének megállapítása.

Szavazati jogot gyakorolnak mindazok, kik 1899. január 1-ig az intézet részvénykönyve szerint mint ilyenek igazolva voltak.

Oláhfalvi és homoródméti takarékpénztár részvénytársasága nevében:

Szentgyörgy-Oláhfalvi, 1899. jan. 19-én.

Lántzky Sándor,
elnök.

Daniel Károly,
v. igazgató.

A Székelyudvarhelyi Zálogkölcsm-intézet és betéti pénztár 1899. február 26-án d. e. 9 órakor Székely Udvarhelyt hivatalos helyiségében

KÖZGYŰLÉST

tart. melyre az érdekeltek tisztelettel meghívotnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti évről és a zárszámadás bemutatása.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A felmentvény megadása.
4. A nyereség felosztása.
5. Az alapszabályok módosítása.
6. A felügyelő bizottsági tagok megválasztása.
7. Indítványok.

A közgyűlésen csak az bir szavazati joggal, ki részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt a gyűlést megelőző nap déli 12 óráig az intézet pénztáránál leteszi. Az igazgatóság.

Sz. 1900—1899. szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye Székely-Keresztur járásba bekebelezett etéüi körorvosi állás lemondás folytán megüresedvén, ennek választás utján leendő betöltésére pályázatot hirdetek.

Ezen állással a községek pénztárából évnegyedenkénti részletekben 500 frt fizetés, 150 frt uti általán javadalmazása van egybekötve, azonkívül magánfelek gyógykezelése alkalmával minden vényrásért a körorvos házábanál 30 krt, házon kívül 40 kr látogatási díj, a lakhelyen kívüli községekben pedig 1 frt 50 kr illeti meg. Éjjel annak kétszeresét szedheti és e mellett természetben fuvart vagy kilométerenként 13 krt követelhet.

Ezért tartozik az 1876. XIV. t.-cz. és a szabályrendeletben előirt teendőket végezni.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy folyamodványukat az 1876. évi XIV. t.-cz. 143. §-a értelmében felszerelve 1899. február hó végéig annál inkább alólirhoz adják be, mert később érkezett kérések figyelembe vételni nem fognak.

A választás Etéd községe házábanál 1899. márczius hó 3-án d. e. 9 órakor fog megtartatni. Székely-Keresztur, 1899. január 28-án.

Gálffy Kálmán,
főszolgabíró.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termék, melyek vétel előtt hivatalosan vegyelemezve vannak, csakis

FERNENGEL GYULA

jóhírű pincozójében Székely-Udvarhelyt (Kosuth-utca) kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 30 krtól 1 frt 40 krig; 10 literen felül 26 krtól 1 frt 20 krig. — Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 22 frttól 46 frtig.

Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbaké. Ára darabonként 3 frt. Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös órafény 60 kr

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításon kitüntetve, gyakor-

Sz. 1743—99. szb.

Árverési hirdetmény.

Kápolnás-Oláhfalvi község tulajdonát képező »Homoród« gyógyfürdő folyó évi február hó 20-án délelőtt 10 órakor Kápolnás-Oláhfalvi község házában megartandó nyilvános árverésen 1899. év június hó 1-től 1901. évi szeptember hó 1-éig, esetleg további 3 évre haszonbérbe fog adatni.

Évi haszonbéri összeg kikiáltási ára 3800 frt.

Az árverezés szóval vagy írásbeli ajánlattal is történhetik, azonban köteles árverező fél a kikiáltási ár 10 százalékát bánatpénzül alólírott főszolgabíró kezéhez letenni, vagy írásbeli ajánlatához mellékelni s szóval vagy írásban kijelenteni, hogy az árverezési feltételeket ismeri s azokat kötelezőleg elfogadja.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes feltételek alólírott főszolgabírónál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Székely-Udvarhelyt, 1899. január 28.

Dr. Demeter Lőrincz,
főszolgabíró.

Sz. 1049—99. szb.

Pályázati hirdetmény.

Az udvarheiyi járásban a következő üresedésben lévő bábai állásokra ezennel pályázatot hirdetek: II. csoport Pálfalva, Firtos-Váralja, Kecset-Kisfalud, Pálfalva székelyhely. VI. csoport: Vágás, Béta, Dobó, Vágás székelyhely. VII. csoport: Szentkirály, Fancsal, Szentkirály székelyhely. XVI. csoport: Agyagfalva, Mátisfalva, Magyarós, Décsfalva, Agyagfalva székelyhely. XVIII. csoport: Fenyéd, Küküllő-Keményfalva, Fenyéd székelyhely. XX. csoport: Bethlenfalva, Kadicsfalva, Bethlenfalva székelyhely. XXI. csoport: Szent-Tamás, Ülke, Tibód, Szent-Tamás székelyhely.

Egy bábai állás évi fizetése 70 frt.

Ennél fogva felhivatnak a pályázók, hogy az okmányokkal felszerelt folyamodványokat folyó évi február hó 15-ig hozzám adják be.

Székely-Udvarhelyt, 1899. január 25-én.

Dr. Demeter Lőrincz,
főszolgabíró.

Sz. 231—1899. fszb.

Pályázati hirdetmény.

Az Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságának 1476—898. számú jogerős határozata folytán, a székelykereszturi járás területén a körbábai állások újabb beosztást nyertek; ennek alapján az alábbi üresedésben lévő csoportok körbábai állásra pályázatot nyitok, felhívom a pályázni kívánókat, hogy f. évi február hó 15-ig pályázati kérvényeiket az elfoglalni akaró csoport megjelölésével annál is inkább adják be, mert a később beérkezettek figyelembe nem vétetnek.

II. csoport. Martonos, Énlaka, Tordátfalva 1770 lélekkel.

V. csoport. Szent-Erzsébet, Kis-Solymos, Oláh-Andrásfalva 2560 lélekkel.

VI. csoport. Nagy-Galambfalva, Kis-Galambfalva 1828 lélekkel.

IX. csoport. Fiafalva, Szederjes, Magyar-Felek 1908 lélekkel.

XII. csoport. Bözöd és Bözöd-Ujfalu 1902 lélekkel.

XVII. csoport. Rava, Bordos, Szent-Demeter 2026 lélekkel.

Ezen körbábai állások bármelyike 50 frt évi fizetés és 20 frt laktér, valamint minden egyes szülés alkalmával 1 frt díjjal, vagy természetben egy véka tiszta buza javadalommal van egybekötve.

Székely-Keresztur, 1899. január hó 14-én.

Dollny Róbert,
szolgabíró.

Sz. 1256—99.
fszb.

Faeladási hirdetmény.

Udvarhelyvármegyében fekvő Dálya község közbirtokossága tulajdonát képező tölgyerdőből 258 k. holdnak mintegy 401 m³ müfa készlete 1900. év április hó végéig terjedő kihasználási időtartam mellett 1899. évi február hó 12-én délelőtt 10 órakor Dálya község házában nyilvános szóbeli és zárt írásbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 1604 frt, minek 10 százaléka bánatpénz.

Az árverési feltételek a homoródklándi főszolgabírónál, Dálya község előjáróságánál és a székelyudvarhelyi m. kir. alsó erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Homoród-Oklánd, 1899. január 21-én.

Benedek Imre,
főszolgabíró.